

Flevo - Vriend

Nieuwsbrief, juni 2022, nr. 4

www.vriendenvanhetflevopark.nl

flevoparkvriend@gmail.com

- Teksten: Reinout Koperdraat, Rens van der Linden
- Redactie: Reinout Koperdraat

- Foto's pagina 6: Reinout Koperdraat
- Vormgeving: Mart Bevelander

Van de voorzitter

De mooiste en grootste tuin van onze buurt is het Flevopark. Negentig jaar geleden aangelegd aan de rand van de stad, tussen bestaande en nog te bouwen nieuwe wijken. Hierdoor neemt het aantal bezoekers van ons park toe. Mooi, hoe meer mensen van het park genieten, hoe beter. Maar we moeten er wel op letten dat de natuur in het park niet verder in de verdrinking komt. Onze Vrienden van het Flevopark zetten zich daarvoor op allerlei manieren in: via natuurexcursies, overleg met de gemeente en actie voor meer bomen in het park.

Word Flevo-Vriend

Sta jij ook voor een zo natuurlijk mogelijk park? Word dan ook vriend van het Flevopark. Voor maar € 10,- per jaar. Mail je naam en volledige adres naar flevoparkvriend@gmail.com en maak je bijdrage over naar bankrekening NL10 ASNB 8804 6950 56, t.n.v. Vereniging Vrienden van het Flevopark.

Boomconsulent Hans Kaljee stelt Thijssse gerust

Hans Kaljee is de bomenconsulent bij onze gemeente. Hij adviseert het bestuur over het groen- en boombeleid - samen met beleidsmedewerkers, stadsecologen, en -ingenieurs. Hij geeft uitvoering aan de Groenvisie van de gemeente voor een leefbare en klimaatvriendelijke stad, waarbij onze stadsbomen minder in de verdrinking raken. Veel bomen vereisen simpelweg meer ruimte. Kijk maar eens langs de grachten. Hun leefkwaliteit is beperkt en we inspecteren ze dan ook regelmatig. Onderzocht wordt of oude bomen behouden kunnen worden of verplant. Dode, zieke of gevaarlijke bomen worden gekapt (ca. 1% jaarlijks). Mokum heeft als fraaie Werelderfgoedstad meer dan een miljoen bomen, waarvan bijna 300.000 in gemeentelijk laan- en straatbeheer. Kaljee: "Onze bomen zijn het groene sieraad van de stad."

Binnenkort! WERELDPREMIÈRE van de FILM:
"In de geest van Jac.P.Thijssse"

- door Sassy Smit
- met theaterdebuut van onze voorzitter Rens en anderen!

LET OP DE AANKONDIGINGEN!

We houden u op de hoogte!
Hooggeëerd publiek!

- *Hoe staat ons mooie Flevopark erbij?*

"Over het algemeen uitstekend, met goede gezonde bomen. Maar die oude lindes aan de vijver op het grote veld hebben het zwaar. Kijk maar naar de stamvoeten: overal zie je daar parasitaire schimmels die het wortelgestel ernstig aantasten. De kronen zijn ingrijpend gesnoeid, zodat ze minder wind vangen en zo lang mogelijk nog veilig kunnen blijven staan. Maar de kans is groot dat ze over vijf of uiterlijk vijftien jaar weg zijn, terwijl ze in een meer droge en natuurlijke situatie wel 200 tot 300 jaar kunnen worden. Mogelijke oorzaak is de bodemdaling in het park en de toenemende wateroverlast, waar overigens veel van onze parken last van hebben."

- *Onze Flevo-Vrienden willen een voedselbos stimuleren. Heb je een tip voor ons?*

"Ik zou dan eerder gaan voor toevoeging van extra heesters en bomen aan de parkranden, in plaats van op één centrale plek. Vaak is zo'n plek dan toch wat klein en kneuterig, een soort pukkel. Benut de bestaande structuur van het hele park, zou ik zeggen. We zetten de komende jaren toch in op verduurzaming, dus dan kun je dat meteen meenemen. Met een leuke voedselbosroute!"

- *Welke rol speel jij in onze speelfilm over 'Meester Thijssse'?*

"Ik speel de rol van bomenexpert! Onze Jac.P. Thijssse stapt uit zijn graf onze huidige moderne tijd binnen. Hij vraagt me wat ik aan het doen ben hier. Ik vertel de oude leermeester dat ons park er heel goed bij staat na al die lange jaren en dat de bomen nu prachtig zijn uitgegroeid. We mogen tevreden zijn met ons Flevopark!"
En de rest kunt u zien vanaf de première!

De grote goede geest der natuurbescherming en pionier van ons Flevopark

We deden twee keer een natuurexcursie over Jac.P. Thijssse, onder leiding van bioloog Arend Wakker (Hortus, IVN - zie vorige Flevo-Vriend). Ondanks koude motregen op 12 december toch met 17 deelnemers en op de mooie, zachte lentedag 30 april in de herhaling met 20 deelnemers. Waarbij Wakker tevens voor onze ogen een paardenbloem en brandnetelbladeren opvrat. Eetbare planten zijn in. Of Thijssse dit zelf ook deed?
In elk geval komt natuurliefde uit het hart en gaat door de maag.

Stukje geschiedenis

Al in de tweede helft van de 19e eeuw waren er voorstellen om, met de aanleg van een Java-buurt, een park aan te leggen. Bewoners van stadswijken moesten toch in hun buurt een park kunnen bezoeken. Andere steden zoals Parijs waren voorbeelden waar grote 'kunstmatige' natuurgebieden bij de stad werden aangelegd. Amsterdam kon niet achterblijven. De plannen verdwenen daarna in een la, aangezien de aanleg van de Oosterparkbuurt en het Oosterpark toen voor gingen.

De eerste concrete plannen voor een park aan de rand van de Indische Buurt dateren uit 1908. De grote natuurkenner en grondlegger van de Nederlandse natuurbescherming Jac.P.Thijssse zette zich in voor een recreatieoord tussen de Joodse Begraafplaats en het Nieuwe Diep. De Indische Buurters moesten dicht bij huis van de natuur kunnen genieten. Thijssse trof ruim honderd jaar geleden grote natuurrijkdom aan rond het Nieuwe Diep.

Jac.P. Thijssse:

"De Amsterdamsche professoren Oudemans en Hugo de Vries leidden hun studenten rond in de zoo merkwaardige en rijke omstreken van de hoofdstad, in het bijzonder naar het Nieuwe Diep, waar zij een stuk bestudeerden, 'het Eiland' (...) en zoo geviel het, dat ik in

1880 ook een perceel betrok aan het Diep, een berkenboschje en een veenmosmoeras met orchideeën en slangen, een trilveen-overgangsveen op zijn mooist: moerasvaren, kamvaren, stekelvaren, koningsvaren, addertong, zonnedauw enz. In 1883 zijn dit paradijsje en 'het Eiland' verdwenen ter wille van het Rijnkanaal. Gelukkig zijn zelfs thans nog hier en daar zulke plekken te vinden, maar wij moeten ons haasten, ze te behouden."

Wat vooraf ging

In 1914 voerde de gemeente een onteigeningsplan uit voor het toekomstige parkgebied. In 1921 stelde de gemeente een bedrag van

140.000 gulden beschikbaar voor het gereedmaken van de grond voor het toekomstige park. Het moerassige terrein werd opgehoogd met bagger uit de Coenhaven, aangevoerd met schuiten. Om die bagger te drogen en vruchtbaar te maken werd deze bedekt met een laag ongebluste kalk als droogstof en werden er later haver, bieten, en aardappelen op verbouwd. Ook werden sloten gegraven die uitliepen op het Nieuwe Diep.

Ontwerp Flevopark

Het ontwerp voor het park is gemaakt door Architect E.M. Mandersloot en verder uitgewerkt door hoofd Publieke Werken, Ir. J.R.Koning. Grote speelweiden en de aanleg van een roei-

boothaventje moesten voorzien in de behoefte van de opgroeiende Indische Buurt-jeugd. Niet iedereen was even blij met dit uitgangspunt van actieve recreatie. Veel mensen vonden juist dat een park een rustig wandelgebied moest zijn. Niet alle plannen werden uitgevoerd. Zo was men van plan om het poldergemaal van de Overamstelsche Polder af te breken en te vervangen door een theehuis, maar dit stuitte op zoveel verzet, dat uiteindelijk werd besloten het maar aan het oog te onttrekken door zoveel mogelijk beplanting. Samen met de drie 'Vissershuisjes' vormt het nu een unieke hoek in het park. De drie houten huisjes behoorden oorspronkelijk bij de tuinderij van Papen. In 1928 werd met de aanleg van het park begonnen - als werkloosheidsproject in deze

crisisjaren. In totaal werden 60.840 m2 beplanting, 145.240 m2 gazons en 25.500 m2 verharde wegen aangebracht. Op 20 september 1931 werd het eerste deel van het Zuiderzeepark, het latere Flevopark, door wethouder Publieke Werken De Miranda en in aanwezigheid van Jac.P. Thijsse officieel geopend.

Hekkepoort

De belangrijkste entree van het park, bij het Javaplantsoen, werd voorzien van een prachtige Hekkepoort. Deze poort stond eerst voor de Muiderpoort bij Artis, maar werd daar verwijderd omdat vanwege verkeerstoe name de Muider- en Hekkepoort te smal werden bevonden: er werd simpelweg een weg om de Muiderpoort heen aangelegd. In 1938 herinnerde Jan Trouw, chef tekenkamer van stadsontwikkeling, zich waar de restanten van de Hekkepoort lagen: in de achtertuin van het Tropeninstituut. Met hulp van een steenhouwer werden van de brokstukken weer twee complete zuilen gemaakt, die nu nog steeds de hoofdingang van het Flevopark markeren. Het is leuk om te weten dat langs diezelfde poort ooit na de Franse bezetting de Kozakken de stad binnen marcheerden. Tijdens de nazi-bezetting werd het Flevopark kaal gekapt - voor brandstof. Die schade is na de oorlog provisorisch hersteld, maar gevolg van die kap is wel dat er niet veel echt oude bomen staan.

Er was meer aantasting: met de bouw van de Schellingwouderbrug werd de Flevoweg aangelegd, een barrière vanaf de hoofdingang met een donker viaduct. Het Zuiderzee-natuurzwembad (het 'centenbadje'; entree 2 cent) aan het Nieuwe Diep was vanaf 1906 open, maar werd in 1953 gesloten wegens watervervuiling. Ter vervanging werd een deel van de N.O.hoek van het park opgeofferd om het Flevoparkbad aan te leggen. De grootte van oorspronkelijk 23 ha. werd daarmee teruggebracht tot ongeveer 15,5 ha.

DE COURANT - 9 december 1911

"Ik heb al meer dan eens beweerd, dat de omstreken van Amsterdam niet zijn te versmaden en dat het er maar op aankomt om wat verbindingswegen aan te leggen, op ruimen schaal boom- en heestergewas aan te planten en hier en daar wat aan te plempen en te draineeren, om rondom onze vaak gesmade hoofdstad wandelterreinen te krijgen van ongeëvenaarde schoonheid en rijkdom. Hierin zal men des te beter slagen, naarmate men zich getrouwer houdt aan 't oorspronkelijk karakter van ons landschap, ons waterland. Onze Amsterdamsche parken moeten niet de ambitie hebben een afspiegeling te zijn van een Veluwsch woud. (...) Het Hollandsch veenwoud vindt men in de wilde werkelijkheid bijna nergens meer."

"Nu was 't echter met groote vreugde dat ik een paar weken geleden in de couranten las van plannen om Amsterdam van een paar nieuwe parken te voorzien. Daar was sprake van een park aan Nieuwe Diep en Zuiderzee, met - en dat is zeer te prijzen - een lommerrijke verbindingsweg tusschen dat park en het beroemde Vliegenbosch. Een jaar of vier geleden reeds heb ik het plan geopperd van een gordel van parken of liever van wandelingen, rondom de stad heen: het Nieuwe Diep, de Watergraafsmeer, de Amstelboorden bij 't Kalfje, de omgeving van het Nieuwe Meer tot aan den Haarlemmermeerpolder toe, den Sloterdijkermeerpolder; een halven kring van wandelingen, afsluitend met een plantsoen aan het Noordzeekanaal zelve, waar de schepen varen. Van 't bedenken van die plannen heb ik in mijn eentje een massa plezier gehad en dat genoeg duurt nog voort, want ik geloof nog altijd, dat ze nog eens goed en gaaf verwezenlijkt zullen worden. Destijds heeft er zich zelfs nog een commissie mee bezig gehouden, die haar bevindingen heeft neergelegd in een rapport, dat gedrukt is; misschien kan ik het nog vinden. Ik weet wel dat het slotoordeel luidde: 'Te duur.' We leven nu echter in beter tijden: er is meer geld, meer enthousiasme en ook een veel vaster overtuiging dat 't mis wordt met onze volksopvoeding wanneer er van jongsaf niet veel meer wordt gewandeld, geroeid, gezwommen, schaatsengereden en behagen gevonden in de aanschouwing van de natuur. (...) In de onmiddellijke nabijheid van de stad ligt het voor de hand om daar een park te bouwen. (...) Het

Rijnkanaal en de plas van het Nieuwe Diep vormen dan de centrale waterpartij. Polderbelangen behoeven niet geschaad of zelfs maar bedreigd te worden en de oever van het Diep kunnen zoo worden ingericht dat niet alleen de karekieten, die er nu den heel de zomer zingen er altijd gaarne zullen terugkeeren, maar dat er bovendien een druk en kleurrijk leven komt van allerlei watergevoelste. En als 't bosch zelf zijn kronen boven den dijk gaat uitsteken, dan twijfel ik niet, of de nachtegalen van Muiderberg stichten er een kolonie. Levensvreugd valt niet te berekenen. Maar stellig is 't op zijn minst wel een miljoen gulden waard, als er zoo'n park kwam aan de Zuiderzee."

JAC. P. TH.

DE TELEGRAAF, Avondblad - 14 november 1914

"Het zou wel aardig zijn – mettertijd in het nieuwe park aan de Zuiderzee eens geprobeerd te hebben om een flinke partij moeras-cypressen aan te planten. Dat zou dan moeten gebeuren dicht aan 't water in een niet opgehoogd stuk, want die merkwaardige boomen komen op hun voordeelst uit wanneer ze natte voeten hebben. Net iets voor ons kikkerlandje. Een kleine vijftig jaar geleden bestond er in ons land nog wel liefhebberij voor het aanplanten van Taxodiums, zooals de wetenschappelijke naam van die cypressen luidt, zinspelend op de omstandigheid, dat ze door hun blad wel een heel klein beetje lijken op de bekende Taxus. Ze hebben namelijk smalle, platte naalden, die in twee rijen, of liever in vlakken aan de takken staan. Die vijftigers vindt men o.a. in het park rondom den vijver van Hartelust te Bloemendaal en zeker nog wel in meer parken en tuinen."

JAC. P. TH.

Verkade-album "Langs de Zuiderzee", 1915

"De voornaamste stad aan de Zuiderzee is sinds eeuwen Amsterdam. Wel heeft het zich in den laatsten tijd een achterdeur the naar de Noordzee verschaft en is die achterdeur zelfs hoofdportaal geworden, maar dat neemt niet weg dat toen Amsterdam toen de belangrijkste handelsstad van de wereld was, de weg leidde over Pampus.

Tegenwoordig echter zijn er Amsterdammers genoeg, of liever te veel, die niet eens den weg naar de Zuiderzee kennen en 't moet erkend worden, dat daar wel eenige reden voor bestaat, want vroeger leidde die weg langs een ondragelijke vuilnisbelt en thans tusschen een abattoir en een kerkhof. Binnenkort komt daarin verbetering, dan komt er een mooi park vlak bij de zee en dan stroomt het er heen van wandelaars.

Jongens, jongens, wat heb ik aan de Amsterdamsche kust al een plezier beleefd en wat heb ik er veel geleerd. In onze jonge jaren zwierven we daar altijd rond. Je had er een paar rustige hoekjes, waar je prettig kon baden en zwemmen. Oude Amsterdammers spreken dan ook nog altijd met genoeg van het Zuidersopje, een kleine baai tusschen twee vooruitstekende

groenlandjes. De bodem was er tamelijk vast en er waren plekjes, waar een jongen vaneen jaar of veertien werkelijk tot aan zijn hals in 't water stond, of zelfs kopje onder ging. Dat sopje is nu verdwenen door den aanleg van het ververschingskanaal en het Rijnkanaal; de syphonduiers staan er om zoo te zeggen bovenop. De naam Zuidersopje is echter blijven voortleven en geschonken aan andere verboden zwemgelegenheden, hetzij aan de Zuiderzee zelf, hetzij aan Y en Noordzeekanaal."

Binnenkort te zien op IBTV:
Fictie-docu "Meester Thijsse keert vooruit in het Flevopark".

Eensgezinde herplant-actie rond nieuwe hellingbaan

Zoals ons beloofd was: de kap van tien bomen en struikgewas voor de aanleg van de nieuwe hellingbaan (parkingang Javaplantsoen) is succesvol gecompenseerd. Samen met ons stadsdeel en een bomendeskundige kwamen we er uiteindelijk uit. Niet zonder slag of stoot: rond zowel plaatsing als plantsoorten hadden we nog meningsverschillen. Maar met een tweede herplantronde en een resterend budget was de vrede toch definitief getekend.

Na welgeteld drie keer schouwen ter plekke met Willemijn Luchtenbelt (omgevingsmanager stadsdeel Oost), Joep van Amelsvoort (ontwikkelaar compensatieplan), ons VvF-bestuur, aangevuld met onze deskundige leden Wendela en Luc (op 16 aug., 7 okt., 26 januari j.l.) zetten we dan op 9 maart gezamenlijk onze voeten in de aarde. Let wel: als een aanvullende actie op de officiële herplant door de aannemer die op 6 december plaatsvond - volgens onze wens vóór het einde van afgelopen jaar. Tien boompjes en 35 heesters en struiken gingen er toen in. De naastgelegen trap was al fraai afgevlakt. Maar wij hadden commentaar op het herplant-idee van Van Amelsvoort, waarbij ook diens technische plattegrond voor ons onduidelijk bleef. Met elf aandachtspunten konden we een aantal wijzigingen doorvoeren. (Nadere info bij het bestuur.) Eerder kregen we ook voor elkaar dat alles in één keer zou worden uitgevoerd.

Wij vonden de herplant aan de plantsoenzijde teveel van het goede (i.v.m. de bestaande bomen) en aan de lawaaiige Zuiderzeeweg te weinig van het goede. Het ging ons vooral om het optisch wegwerken van langsrazend koekblik en trams.

Alsnog verplaatsen van boompjes achtte de aannemer onwenselijk vanwege o.m. wortel-ingroei, maar onze eis rond de eerder toegezegde hultstruiken e.a. aan rijwegzijde werd gehonoreerd. Ook konden er nog wat meer ligusters bij en extra bloemgroen direct aan het tunneltje.

En op die zonnige maartmiddag zetten we eendrachtig de spaden in de grond - samen met de aannemer en Willemijn (stadsdeel) . We konden haar maar net bijbenen.

Die hellende "skateboardbaan" konden we niet tegenhouden, maar het groen er omheen zegevierde - in goede samenwerking met ons stadsdeel.

(ReK)

